

Ajánló: Integráló infektókontroll – egy újonnan indult szakfolyóirat

Review: Integrative infection control – A newly developed journal

Ismertető:	Barcs István
Ismertetett folyóirat:	Barcs, I. (Főszerk.). (2023). Integráló infektókontroll. Integralo-infektokontroll.hu
Kulcsszavak:	fertőzések; járványok; infektókontroll; tudományos és továbbképző folyóirat
Keywords:	infections; epidemics; infection control; scientific and extension journal

Beküldve: 2023. 08. 03. | Elfogadva: 2023. 08. 14. | doi: <https://doi.org/10.24365/ef.12229>

Az infektókontroll a fertőzések megelőzését, felismerését, okainak és forrásainak tisztázását és terjedésének megállítását szolgáló tevékenységek összessége. Három pilléren, az infektológián, a klinikai mikrobiológián és a klinikai epidemiológián nyugszik, de természetes része valamennyi orvosi-egészségügyi szakterület is. Mindezen területek egymásra utaltságát hangsúlyozza, kapcsolódásukat segíteni szándékozik ez az új szakmai és továbbképző folyóirat.

„A zajjal száz esztendő múlva több gondunk lesz, mint a fertőző betegségekkel”. Robert Koch, a valaha élt mikrobiológusok egyik legnagyobbika mintegy száz éve így fogalmazta meg jóslatát, hogy a huszadik századra a fertőző betegségek veszélyével már nem kell szembesülnünk. Talán ez volt az egyetlen állítása, amiben tévedett. A közegészségügy fejlődésével, majd a védőoltások és az antibiotikumok megjelenésével valóban visszaszorultak, de a múlt század utolsó harmadával ismét erőre kaptak a fertőzések: már legyőzöttek hitt kórokozók új változatai jelentkeznek súlyos lefolyású infektók képében, korábban nem létező vagy emberi vonatkozásban ártalmatlannak ismert mikroorganizmusok váltak szélsőségesen virulenssé és pusztító járványok okozóivá. Az antibiotikumok körületekinél nélküli használata oda vezetett, hogy a velük szemben ellenállóvá tett baktériumok, valamint a vírusos, gombás betegségek egyre nagyobb száma és esetszáma okán lassan visszaértünk oda, ahonnan elindultunk: az antiinfektív terápia hiányához. Csak amíg a Salvarsan (1909), majd a penicillin (1928) felfedezése előtt azért nem ke-

zeltük célzottan a fertőzéseket, mert még nem volt mivel, most gyakran azért nem, mert már nincs hatást ígérő gyógyszervegyület.

Paradigmák között hanyódvá

A patológiában gyökerező mikrobiológia két ágra különült, amelyek egymást kiegészítve szolgálták a gyógyítást és a megelőzést. A beteg, aki aktuálisan fertőzésben szenved, gyógyításának helyén, a kórházban számít orvosai és az őket támogató háttér segítségére, amelynek – a fertőzés tényének leszögezése mellett – fontos eleme annak okozóját, kezelhetőségét és lehetséges kapcsolatait tisztázó munka is. Utóbbiak klinikai mikrobiológiai diagnosztika révén valósulnak meg, melynek helyszíne – optimális esetben – a kórház saját, szervezetenként és költségvetésében önálló mikrobiológiai laboratóriuma. A tömegesen előforduló fertőzések eredetét, követését, elkerülését a Fodor József és követői által kialakított járványügyi hálózat végezte, és ehhez hozzátartozott a kórokozók felderítése forrásuk azonosításával és egymással történő összehasonlításával együtt, amelyet járványügyi mikrobiológiai laboratóriumok végeztek.

A két terület között – a mennyiségi jellemzők, esetszámok kivételével – lényegi különbség nincs. Egy aktuálisan fogékony szervezet találkozására egy virulens kórokozó olyan mennyiségével, amelyek összesített virulenciája képes legyűrni a szervezet immunrendszerének aktuális védelmi erejét: ez a fertőzés létrejöttének alapja. A sporadikusan és járványosan előfordulóké, va-

lamint kórházon belül vagy kívül egyaránt. Ahogyan hiba volt a kórházi laborokból a diagnosztikát a beteg és orvosa közeléből egyre távolabbra helyezni a jobb felszereltséget vagy pillanatnyi gazdasági szempontokat követve, ugyanilyen tévedés a járványügyi helyzet áttekintésekor a problémát leszűkíteni a magas morbiditási mutatójú közösségi járványokra, a kórházi fertőzések közül pedig néhány kiemelt (többnyire multirezisztens) patogén által okozottra (Barcs, 2013). Bárhol, bármely kórokozó bárkinek képes lehet fertőzést okozni, és minden beteg, ha fertőzésben szenved, egészségét akarja visszanyerni, nem pedig statisztikai adat vagy tudományos közlemény lenni.

Az infektókontroll mindenkié

A fogalom mindenki számára ismert, a fertőzések megelőzését, felderítését, terjedését szolgáló valamennyi tevékenység összességét értjük alatta. Az eleinte iatrogénnek, orvosok által előidézettnek minősített fertőzések elkerülése a kórházhigiénés részlegek két-három fős csapatainak a feladata lett. Az első színvonalas ilyen tematikájú rendezvényre 1996-ban került sor Magyarországon, nem véletlenül egy olyan külföldi gyógyszerállalat rendezésében, melynek magyarországi igazgatója a Szent László Kórház korábbi infektológusa volt.

A háromnapos, reklámoktól és piacnyerési aktivitástól mentes nemzetközi rendezvény meghívott résztvevői infektológusok, mikrobiológusok, immunológusok, járványügyi szakemberek, gyógyszerészek voltak, olyanok, akik birtokában vannak a szükséges ismereteknek és a lehetőségeknek is, hogy munkahelyükön és országukban megvalósítsák a prevenciót.

Közvetlen előzmény

A múlt év őszén, egyből egy dupla számmal, útjára indult folyóirat előzményei a Semmelweis Egyetem Epidemiológiai Tanszékének infektókontroll munkanapjai voltak, amelyek az infektókontroll egy-egy alappillére (infektológia, higiéné, mikrobiológia), vagy világnap (kézmosság, szepszis) köré szerveződtek, és a határterületeket bevonva tárgyalták a témát (<https://fertozesekrol.hu/category/mentett-ertekek/korabbi-rendezvenyek/>), közvetlen előfutára pedig a 2019-ben a Semmelweis Kiadó gondozásában megjelent „Egészségesen gyógyulni” című könyv volt (Barcs, 2019). Ennek alcíme – „A centripetális

infektókontroll kézikönyve” – jelzi azt a látásmódot, hogy az egészségügy minden ellátás szintjén a középpontban a beteg van, őt hagymahéjszerűen öleli körbe minden tevékenység. [1. ábra] „Már a felismerés sem nélkülözheti a fertőzésekhez és a kórokozókhoz értő szakemberek aktív részvételét, ahogy egyetlen, a betegellátásban közvetlenül (az ágy mellett) és közvetve (a laboratóriumban, az epidemiológus irodájában, a vezetői székben) részt vállaló egészségügyi szakterület hathatós bekapcsolását sem. Aki messzebb van éppen a betegtől, annak munkája is befelé, a beteg felé irányul, ahogy a centripetális erőké a fizikában. Az infektókontroll mindenki felelőssége, ahogy a beteg sorsáért, felépüléséért vállalt felelősségben is egyaránt osztoznak mindannyian.” (részlet a könyvajánlóból) Így a konferenciák előadói, a szakkönyv szerzői mind a saját területükről szólva a közös célhoz kívántak hozzájárulni, nem csak a magától értetődő infektológia-mikrobiológia-kórházhigiéné triáson belül maradván, de a bőrgyógyásztól a csoportlélektanig, a házi orvosi gyakorlattól a bentlakásos intézményekig, az egészségügyi jogtól a büntetés-végrehajtó intézetekig áttekintve a fertőzések elkerülésének lehetőségeit, hasznosításra átadva tapasztalataikat.

1. ábra: Centripetálisan ható erők a betegellátásban

Forrás: saját szerkesztés, az Egészségesen gyógyulni c. könyv bemutatójának logója (<https://fertozesekrol.hu/mentett-ertekek/korabbi-rendezvenyek/centripetalis-erok-2019-majus-7/>)

Integrálás

Elsőként egy weboldalt indítottunk „Fertőzésekről” címmel. Innen olyan szakmai tartalmak, segédanyagok is letölthetők, amelyek a mikrobiológiai diagnosztika menetét magyarázzák,

értelmezik, például szolgálnak járványügyi elemzésükre, vagy a betegek fertőzésekkel kapcsolatos felvilágosítására, de ingyen letölthető szakkönyv és tudományos (lakossági) felvilágosítás is helyet kapott (<https://ferozesekrol.hu/>). Ugyanakkor ez a platform az „Integráló infékciónkoll” egyik elérési útvonala is.

Az természetes, hogy az infékciónkoll a kórházhi-giénés osztályok és a népegészségügyi-járványügyi szervezetek munkájára támaszkodik. Túl ezen szándékunk bemutatni, milyen további szakterületek vannak olyan tudás birtokában, amelyeket, ha integrálunk az infékciónkoll menetébe, akkor azt hatékonyabbá, és a művelői számára izgalmasabbá is tehetjük, és ez sem utolsó szempont a munkatársak (és a döntéshozók) megnyerése érdekében.

A lap címével is kifejezzük, hogy az infékciónkoll, területen és kórházban egyaránt minden szakterületet integráló, magába foglaló tevékenység (kell legyen). Emblémánk az infékciónkoll és kontrollja közötti soha be nem fejeződő, folyamatosan végzett tevékenységet szimbolizálja. [2. ábra]

2. ábra: Integráló infékciónkoll folyóirat emblémája

Forrás: Integráló infékciónkoll, ©Roós András

Az integrálás köznyelvi értelemben sok önmagában is megálló tartalom vagy irányzat bekapcsolását jelenti egyetlen vezérelv alá. Felfogásunk szerint a fertőzések és járványok megelőzése, felismerése és meggyógyítása közös feladat, azoknak is lehet (van) benne szerepük, akikben ez talán ritkán tudatosul. Az ember a bőrértől a lelkéig egyetlen összetartozó egység. A baktérium és a vírus pedig nem tesz különbséget abban, hol támad, hol gyülekezik a döntő támadásra, és honnan merít támogatást. A logó másik eleme, az integrál jelet követő integrandusként helyet foglaló, matematikailag egészen bizonyosan abszurd Möbius szalag. Az a képtelen, de egy papírcsíkba bárki által előállítható geo-

metriai alakzat, amelynek csak egyetlen oldala és egyetlen éle van, és bármerre indulunk el rajta, mindig visszatalálunk ugyanoda. A végtelent is jelképezve azért került logónkba, mert oldaltól és pozíciótól függetlenül soha be nem fejeződő küzdelmet folytatunk mi, az egészségügyre felkészültek. Hiszen amíg vannak betegek, őket meg kell gyógyítani, és közben a rájuk leselkedő fertőzésektől is meg kell óvni őket. És az egészségesek egészségét is meg kell óvni a fertőzésektől, ahogy a félrevezető irányoktól is.

A folyóirat évente négy alkalommal megjelenő, tudományos és szakmai továbbképző kiadvány. Nem kívánunk impaktfaktoros periodikává válni, de a DOI szám megszerzését elhatároztuk. Szervezetektől független kiadványként kizárólag szakmai célokat szolgálunk, a Szerkesztőbizottság – valamennyien sokéves gyakorlati és elméleti tapasztalattal bíró egyetemi szakemberek – szemléletét követve. A lap megtekintése előfizetést vagy regisztrációt nem igényel, a <https://integralo-infekcionkoll.hu/> útvonalon, vagy a <https://ferozesekrol.hu/> oldal egyik rovataként érhető el. Terjesztése saját szakmai levelezőlistánk, valamint szakmai partnerszervezetek – tudományos társaságok és kamarák – címlistáin keresztül történik. A korábbi lapszámok is folyamatosan elérhetők és szabadon letölthetők.

A 2022. utolsó negyedében megjelent első (dupla) lapszám a népegészségügy egészén belül helyezte el a fertőző prevenciót, és mutatta be egyes részterületeit. Az idei első lapszám a klinikum irányából közelített a fertőzések felé hangsúlyozva az infektológiai részvétel fontosságát az infékciónkollban. A második lapszám fő témaköre az egészségügyi ismeretek oktatása, az ismeretterjesztés, felvilágosítás és lakossági (edukatív) kommunikáció, külön figyelmet szentelve a járványkommunikáció felszínre került hiányosságaira. A harmadik szám a kültakaró és a fejen lokalizálódó fertőzések klinikumát, diagnosztikai szempontjait, kezelését és megelőzési szempontjait helyezi a fókuszba. A negyedik szám pedig a tervek szerint a Covid-19-fertőzés és járvány eddig kevés figyelmet kapott vonatkozásait igyekszik összefoglalni.

Fő célkitűzésünk, hogy tudományos megalapozottságú, praktikus ismereteket közvetítő eredeti közleményeket jelentessünk meg, beleértve az esetismerttetéseket is. Nem kívánunk elvont tudományos folyóirattá válni, megmaradunk a minden érdeklődő szakember ismereteit bővítő törekvésnél.

HIVATKOZÁSOK

Barcs, I. (2013). Van-e szükség klinikai mikrobiológusokra? *Lege Artis Medicinæ*, 23, 344-349.

Barcs, I. (2019). *Egészségesen gyógyulni – A centripetális infekciókontroll kézikönyve*. Semmelweis Kiadó.

AJÁNLÁSOK A HAZAI SZAKEMBEREK SZÁMÁRA

A fertőzések felderítése, hatékony kezelése és megelőzésük ellátási szintektől függetlenül nem nélkülözheti az infektológia és természetes partnerei, a mikrobiológiai diagnosztika, a klinikai epidemiológia-kórházhigiéné, valamint minden olyan egészségügyi terület szoros együttműködését, amely közvetlenül, vagy csak áttételesen, de kapcsolódik a betegellátáshoz. Az infekciókontroll azzal válik igazán hatékonyá és költséghatékonyá, ha a betegágy mellett kezdődik, értelemszerűen bevonva a kezelőorvost, bármely profilú osztályon dolgozik is, és az ellátórendszer többi résztvevőjét: a diagnosztikai osztályokat, a konzíliumok végzőit, a menedzsmentet és a gazdasági vezetést is. Az infekciókontroll nem ér véget a nővérpultnál, hanem az után kezdődik. Ennek a szemléletnek a térnyerését kívánja segíteni az „Integráló infekciókontroll” című szakfolyóirat. A lap alternatív elérését is biztosító <https://fertozesekrol.hu/> oldal mellett, hogy a mikrobiológiai diagnosztika és a leletek értelmezése-hasznosítása terén gyakorlati segítséget nyújtó módszertani összefoglalókkal segíti a fertőzések gyógyítása, diagnosztizálása és megelőzése területén dolgozó orvosokat és szakdolgozókat, a tudományos ismeretterjesztés és a lakossági felvilágosítás szolgálatába állított írásokkal járul hozzá az egészségfejlesztés ügyéhez.

Információk a szerzőről

Barcs István

Integráló infekciókontroll, Gyömrő – Budapest
barcs.istvan@iik.hu

Copyright © 2023 Barcs István. Kiadó: Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ. Ez egy nyílt hozzáférésű cikk a CC-BY-SA-4.0 licenstszerződés alapján.